

Alap kutatás, Bag

2017

Bár a telepen minden második felnőtt rendszeresen dolgozik, mégis sokan jövedelmi szegénységben, néhányan mélyszegénységben élnek, elsősorban a magas gyermekszám miatt (átlagosan 4 gyermeket vállalnak az ott élők, így a telepen élők közel fele 17 évesnél fiatalabb). A családok ennek következtében jelentős adósságot halmoztak fel (elsősorban közműszolgáltatók felé tartoznak, illetve magas a banki kölcsönök aránya is), melynek egy részét folyamatosan törlesztik. Jellemző az iskolai lemorzsolódás és a korai iskolaelhagyás, a telepen élők fele fejezte be csupán az általános iskolát, a helyben élők iskolai életpályáját jól szimbolizálja, hogy 2017-ben szereztek először a telepen felnövő fiatalok közül érettségi bizonyítványt. A mélyszegénységben élő szegregált telepekhez hasonlóan a bagi telepen is magas a bűnelkövetők száma (közel negyedük mondta azt, hogy követett már el bűncselekményt életében) és jellemző az illegális szerhasználat.

A BAGázs programjai Bagon, a telep és a falu határán lévő 2 konténerházban valósulnak meg.

Az adatfelvétel

A felmérés elsődleges célja az volt, hogy képet kapjunk többek között a bagi telepen lévő háztartások általános helyzetéről (szerkezetéről, anyagi és lakhatási körülményeiről), valamint az ott élők munkaerő-piaci, jövedelmi helyzetéről, illetve iskolai végzettségéről. Mindezekon túl, miután Egyesületünk közel 6 éve dolgozik a telepen, az is a célunk volt, hogy képet kapjunk az itt folyó munkánk eredményéről is.

Az ELTE-TÁTK Társadalomkutatások Módszertana Tanszék segítségével elkészített kérdőíveket végül a háztartások négyötödében vettük fel, a 71 telepi háztartásból 53-ban sikerült a lekérdezés.

Adatfelvételünk a 2000 után született, 16 évnél idősebb személyekre terjedt ki. A helyben élő felnőttek közel kétharmadával, összesen 112 személlyel vette fel az adatlapot az a 10 önkéntes, akik részt vettek 2017 decemberében a napokon át tartó felmérésben.

A mintában kicsit magasabb (63%) a női válaszadók aránya, mint a férfi adatközlőké, és a válaszadók közel kétharmada 44 évesnél fiatalabb.

Egy-egy háztartásba azokat a válaszadókat soroltuk be, illetve sorolták be a válaszadók, akik (1,) életvitelszerűen egy lakóhelyen élnek (2,) közös kasszán vannak.

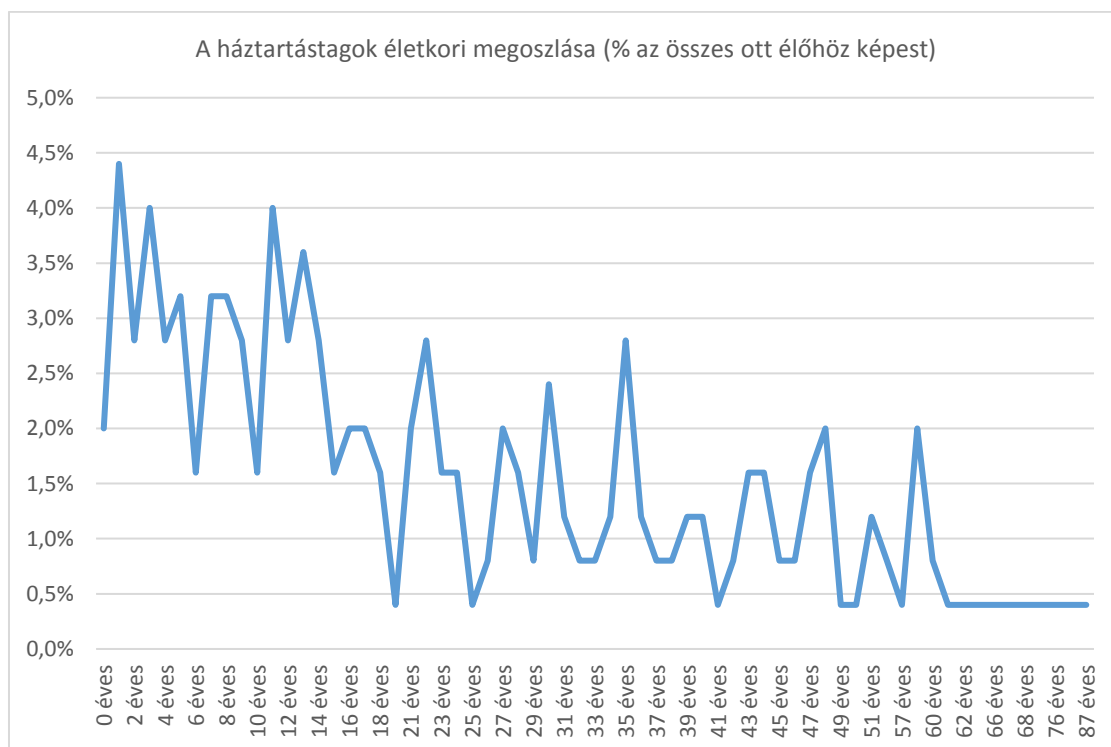
Az adatfelvételnek 2 fő része volt: az egyik a háztartásokra vonatkozott, amelyet kizárólag a háztartásfőtől kérdeztünk le, míg a másik, ún. személyes részt, valamennyi 16 évesnél idősebb telep lakossal igyekeztünk felvenni. Háztartásfőként, fő bevásárlóként a háztartás idősebb női tagját kérdeztük.

A telep (területi) behatárolásában a közreműködő telep munkavállalók vettek részt. Ennek alapján a telep határa az aszfaltos út végénél kezdődött: így adatfelvételünk a Tél, a Tavasz, a Dankó, a Liget, a Nyár és a Tavasz utcára, valamint a Szentlászlói utca egy részére terjedt ki.

Háztartások jellemzői, demográfia

Az adatfelvétel során a telepen lévő összes házban igyekeztünk a fő demográfiai adatokat felvenni, azoknál a házaknál is, ahol egyébként a válaszadást elutasították, vagy éppen nem voltak az ott élők elérhetőek. Ennek alapján összesen 345 főről szereztünk tudomást: közülük 186 fő 2000 előtt született felnőtt-korú és 159 fő gyerekkorú él a telepen.

A telep korfáját tekintve elmondható, hogy az sok szempontból eltér a hazai általános demográfiai mutatóktól: miközben kiugróan magas a gyermekkorúak aránya (a telepen élők közel fele 16 évesnél fiatalabb), addig az időskorúak (65 évesnél idősebbek) aránya szinte alig mérhető, a közel 350 fős telepen mindössze 7 fő töltötte be az öregségi nyugdíjkorhatárt. A hazai átlagtól elmaradó átlagéletkor feltehetően az egészségtelen táplálkozás, az elégtelen infrastruktúra és fizikai környezet következménye.

1. tábla: A háztartástagok életkori megoszlása

A gyermekes családokban¹ az átlagos gyermekszám (4 gyermek) még a hazai cigány lakosság körében mért arányhoz képest is magasabb. Ez az arány a jövőben talán csökkenni fog, hiszen

¹ A mintában a fiatalok (16-18 évesek) közül 16 főnek még nem született gyermeke.

nagyon kevesen, a megkérdezettek kevesebb, mint 15%-a tervezi az elkövetkező 5 évben a gyermekvállalást.

gyerekszám	N	%
0	16	14,3
1	12	10,7
2	24	21,4
3	17	15,2
4	9	8
5	15	13,4
6	4	3,6
7	4	3,6
8	3	2,7
9	8	7,1

2. tábla: A gyermekek száma

A telepen élő nők első gyermeküket átlagosan 21 évesen vállalják, ugyanakkor a mintában nagy a szórás. Kiugróan magas arányú ugyanis a fiatalkorban vállalt gyermekek aránya: a telepen élők fele már nagykorúsága előtt anya lesz.

Anya kora	N	%	Kumulált %
14	1	1,6	1,6
15	3	4,9	6,6
16	6	9,8	16,4
17	13	21,3	37,7
18	6	9,8	47,5
19	5	8,2	55,7
20	1	1,6	57,4
21	6	9,8	67,2
22	4	6,6	73,8
23	3	4,9	78,7
24	3	4,9	83,6
26	2	3,3	86,9
27	2	3,3	90,2
29	1	1,6	91,8
30	1	1,6	93,4
31	1	1,6	95,1
35	2	3,3	98,4
52	1	1,6	100
összesen	61		

3. tábla: Az anya kora az első gyermek születésekor

Egy családban általában több generáció él együtt, nagyszülők gyerekeikkel, unokáikkal, illetve akár a tágabb családdal is egy háztartást alkotnak.

A háztartások átlagosan 6 fősek, de fontosnak tartjuk kiemelni, hogy a telepi közösség itt is nagy heterogenitást mutat, nagy a szórás: legjellemzőbb ugyan a 2 fős háztartás (a háztartások ötöde), de a háztartások több mint felében 5, vagy annál több személy él.

háztartás nagyság	N	%
1 fős	4	7,5
2 fős	10	18,9
3 fős	3	5,7
4 fős	6	11,3
5 fős	8	15,1
6 fős	6	11,3
7 fős	1	1,9
8 fős	4	7,5
9 fős	4	7,5
11 fős	3	5,7
12 fős	2	3,8
13 fős	1	1,9
15 fős	1	1,9
összesen	53	100
átlag	5,5	

4. tábla: Háztartásnagyság

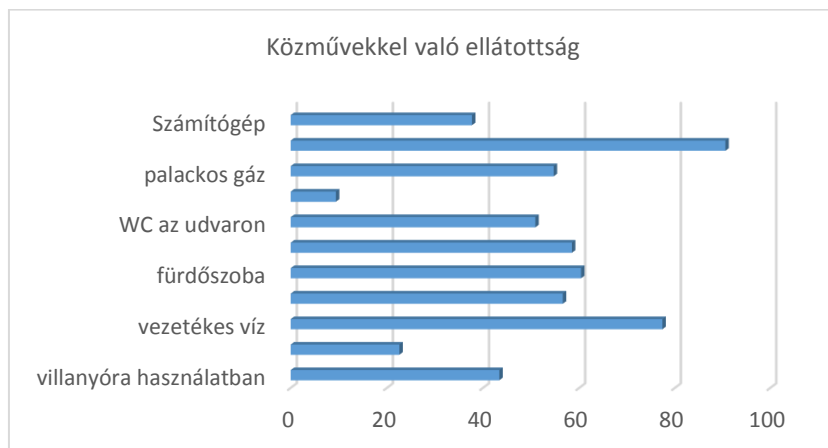
Az együttélők esetében a tagok között a legtöbben az unokák vannak. Nagyon magas az egyszülős családok aránya: összesen 63 szülő neveli egyedül gyermekét, miközben a kétszülős családok száma 33 a telepen. A párkapcsolati formánál jellemzőbb a házasság házastársukkal 20-an, míg élettársukkal 14-en élnek együtt.

Közművek, a tartozások szerkezete

A telepen található közel 60 ház többsége rossz állapotú, a vakolatlan házak nincsenek körbekerítve, omladozik a tető, nem zárnak az ajtók és ablakok.

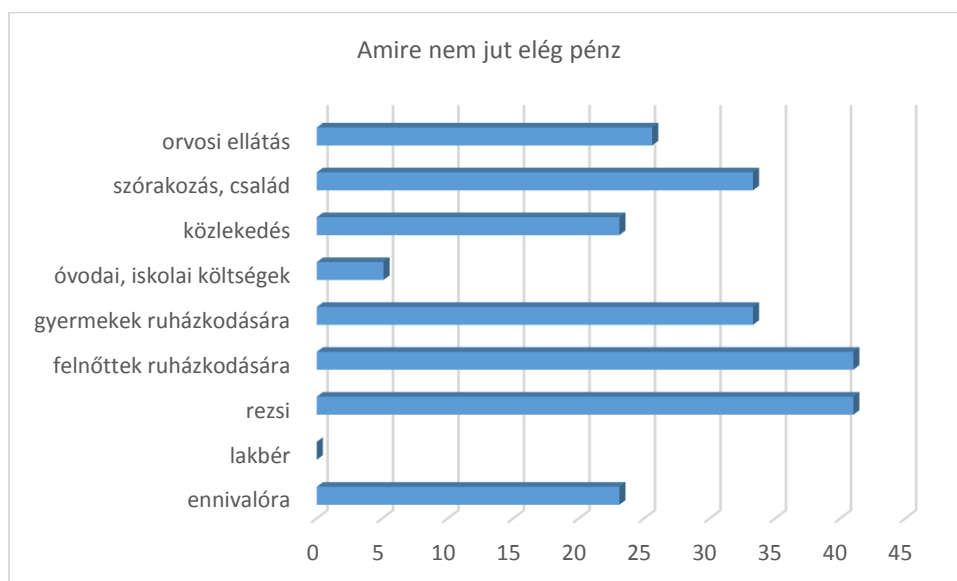
A házak negyedében nincs bevezetve a víz, felszerelt villanyóra a háztartások közel felében (előre fizetős villanyóra minden negyedik háztartásban), ahogyan fürdőszoba és melegvíz is csak minden második házban van. A telep nagy részén nincs bevezetve a gáz, mindössze 5 háztartás fér hozzá, a telep több mint fele palackos gáz formájában használja azt. A legtöbb

háztartásban (87%), feltehetően a gázhoz való hozzáférés hiányában fával, kályhában fűtenek, a telepen élők harmada pedig hőszigetelést használ.

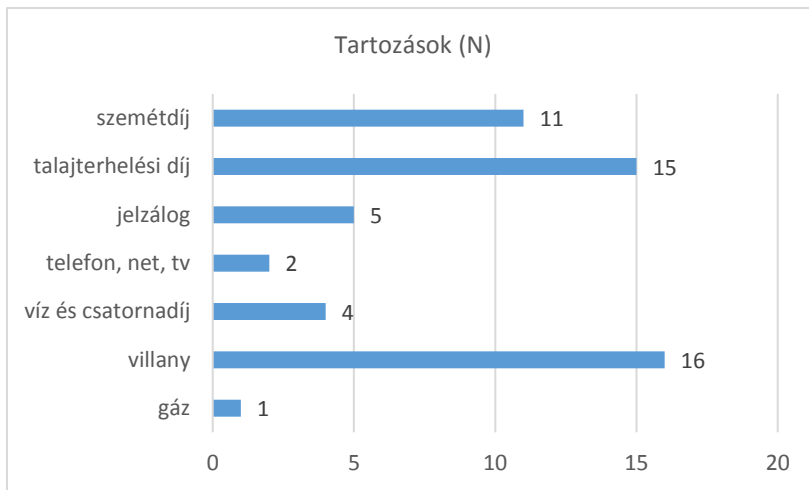
5. tábla: Közmű ellátottság

A háztartások közel felében az elmúlt 1 évben minden egyes hónapban elfogy a hónap végére a pénz, ilyenkor többen a rezsit befizetését vagy a ruhavásárlást halasztják el, sokuknak nem marad elegendő pénze élelem vásárlásra sem.

6. tábla: Mire nem jutott pénz a hónap végén, amire pedig szükség lett volna?

A megkérdezett háztartások kevesebb, mint felében van valamilyen közmű, szolgáltató felé tartozás, de egyes családoknak több szolgáltató felé is van elmaradása. A díjtartozások közül a leggyakrabban (de így is csak a háztartások egyharmadának) villany-, illetve a talajterhelési díj tartozása van.

7. tábla: Tartozások

A háztartások közel egyharmada, összesen 16 család tartozik a villanyszolgáltató felé. A tartozások átlagösszege 600 ezer Ft, amelyből 250 ezer Ft-ot már 4 háztartásban sikerült törleszteni. Víz és csatornadíjjal 4 család maradt el. Itt egy háztartásban el is kezdték törleszteni a hátralékot (a tartozás harmadát). Bár a tartozások között a legnagyobb összeget a házra terhelt jelzálog teszi ki, ez mindössze 5 családot érint, akik eddig átlagosan 2 millió Ft-ot fizettek vissza a tartozásukból.

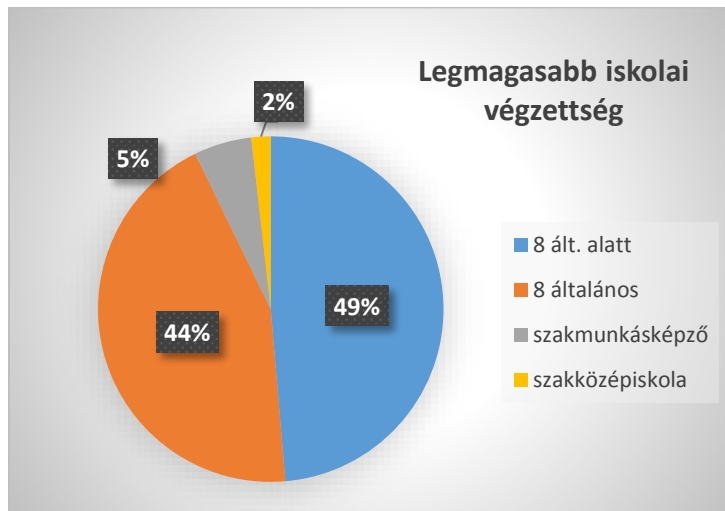
A telepen élők pénzügyi tudatosságára utal, hogy a megkérdezettek szinte mindegyike pontosan tudta a tartozások mértékét és többen az évek során el is kezdték törleszteni azt.

Tartozás típusa	N	Minimum	Maximum	összesen	átlag
Mekkora a tartozás összege: villany?	11	23000	3000000	6733500	612 136
Mennyit törlesztett eddig: villany?	4	110000	500000	1010000	252 500
Mekkora a tartozás összege: víz- és csatornadíj?	4	200000	300000	940000	235 000
Mennyit törlesztett eddig: víz- és csatornadíj?	1	75000	75000	75000	75 000
Mekkora a tartozás összege: talajterhelési díj?	10	50000	800000	4550000	455 000
Mennyit törlesztett eddig: talajterhelési díj?	3	100000	480000	780000	260 000
Mekkora a tartozás összege: telefon, internet, kábeltv?	1	900000	900000	900000	900 000
Mennyit törlesztett eddig: telefon, internet, kábeltv?	0				
Mekkora a tartozás összege: jelzálog (lakáshitel)?	4	1000000	14000000	3200000	8000000
Mennyit törlesztett eddig: jelzálog (lakáshitel)?	1	2000000	2000000	2000000	2 000000
Mekkora a tartozás összege: szemétdíj?	7	5400	50000	193400	27628,57
Mennyit törlesztett eddig: szemétdíj?	0				
Mekkora a tartozás összege: egyéb?	0				
Mennyit törlesztett eddig: egyéb?	0				
Valid N (listwise)	0				

8. tábla: Mekkora a tartozások?

Iskolai végzettség

A bagi telepen élők esetében jellemző az iskolai lemorzsolódás és a korai iskolaelhagyás: a telepen élők kevesebb, mint a fele fejezte be csupán az általános iskolát. Ebből a csoportból közel negyedüknek az általános iskola első két osztálya sincs meg, ők feltehetően analfabéták. A 8 osztálynál kevesebbet végeztek közül sokaknak (15 fő) az általános iskola utolsó osztálya van csak hátra.

9. tábla: Legmagasabb iskolai végzettség

A telepen mindössze 6 fő végzett szakiskolát, 2 fő pedig szakközépiskolát. Jelenleg összesen 6 fő tanul valamilyen oktatási intézményben. 3-an általános iskolában, 2-en szakmunkásképzőben, egy fiatal pedig gimnáziumban. Jogosítvánnyal mindössze 10 fő rendelkezik.

A kutatás eredményei szerint az iskola nem jelentett az ott élő fiatal felnőttek számára sem mobilitási csatornát, hiszen a rendkívül alacsony iskolai végzettség, lemorzsolódás nem csak az idősebb generációkhoz tartozókra igaz, de a fiatalok iskolai életpályája sem különbözik nagyban szüleikétől, nagyszüleikétől.

Munkaerő-piaci helyzet, jövedelemviszonyok

Feltehetően az alacsony iskolai végzettséggel, illetve az egyes családokban a magas gyermekszámmal magyarázható, hogy bár a telepen élők közel fele rendszeresen dolgozik, a telepen élők jövedelmi helyzete nagyon kedvezőtlen. Az átlagos jövedelem a megkérdezett körében 72 000 Ft (a medián 60 000 Ft), de a telepen élő felnőttek több, mint negyedének

kevesebb, mint 22 800 Ft a havi bevétele. Az egy főre eső átlagos jövedelem ennek törtrésze. A férfiak átlagjövedelme (83 200 Ft) magasabb, mint a nőké (65 000 Ft), ugyanakkor a jövedelem-kategóriák és a nem, valamint az életkor változók között sincs szignifikáns összefüggés.

Legmagasabb jövedelemszintet a főállásban dolgozók érik el (átlagosan 114 000 Ft). 12 fő közfoglalkoztatásban, 11 fő pedig feketén dolgozik, utóbbiak átlagkeresete 100 000 Ft. 90 fő kap valamilyen jövedelemtranszfer, ebből 14 fő foglalkoztatást helyettesítő vagy egészségkárosodási támogatásból él.

Mekkora jövedelme származott	N	Minimum	Maximum	Sum	Átlag	medián
főállásból származó rendszeres munkabér, fizetés	16	28500	190000	1820500	114000	120000
mellékfoglalkozásból, másodállásból származó jövedelem?	1	80000	80000	80000	80000	80000
alkalmi munkából (pl. árusítás)?	9	7500	200000	743500	82 600	70000
közfoglalkoztatásból	12	6000	80000	688900	57 400	52850
felete munka	11	8000	180000	1098000	99 800	120000
lomizás, szerencsejáték?	1	65000	65000	65000	65 000	65000
nyugdíj?	11	23000	140000	683500	62 100	48000
GYES, GYED, GYET?	24	22500	57000	786900	32 800	28000
ápolási díj?	3	25000	45000	104000	34 700	34000
családi pótlék?	36	12200	125500	1364800	37 900	26300
álláskeresési (munkanélküli) járadék?	2	7000	32000	39000	19 500	19500
foglalkoztatást helyettesítő vagy egészségkárosodási támogatás	14	22500	30000	331700	23 700	22800
családtól kapott támogatás?	3	15000	30000	65000	21 700	20000
egyéb jövedelem?	7	15000	40000	164075	23 400	20300

10. tábla: A jövedelmek típusai

Magas azoknak az aránya (a megkérdezettek közel fele), akiknek az elmúlt fél évben volt megszakítás nélkül legalább 1 hónapig munkája.

1 hónapig dolgozott	N	%
igen	53	47,7
nem	58	52,3
összesen	111	100

11. tábla: Az elmúlt fél évben megszakítás nélkül 1 hónapig dolgozott

A megkérdezettek kevesebb, mint fele szeretne dolgozni vagy munkahelyet váltani a közeljövőben.

A munkaerő-piaci helyzet körvonalazásához az adatfelvételben kitértünk a telepen élők egészségügyi állapotára is. A kérdezettek zömének nincs tartós betegsége, és nem megváltozott munkaképességű: mindössze 9 főt százalékoltak le, tartós betegsége pedig 17 személynek van.

A megfelelő munkahely megtalálásának a legfontosabb oka a kérdezettek szerint az alacsony iskolai végzettség, illetve hogy nem rendelkeznek elég információval a környékbeli munkalehetőségekről.

Akadályok	egyetért	%
semmi nem nehezíti	13	24,5
alacsony az iskolai végzettségem	31	58,5
nincs elég információ a környékbeli lehetőségekről	30	56,6
nem vagyok eléggé magabiztos	6	11,3
rosszul kommunikálok	9	17,0
előítéletesek a cigányokkal szemben	25	47,2
nem tudom a gyerekeim napközbeni felügyeletét megoldani	7	13,2
rossz az egészségi állapotom	5	9,4
a környéken nincsenek megfelelő munkahelyek	28	52,8
nem tudom, hogy kezdjek a munkakereséshez	27	50,9

bejelentett munkahelyen levonnák a tartozásaimat a fizetésemből	11	20,8
egyéb	4	7,5

12. tábla: Milyen akadályai vannak annak, hogy megfelelő munkahelyet találjon?

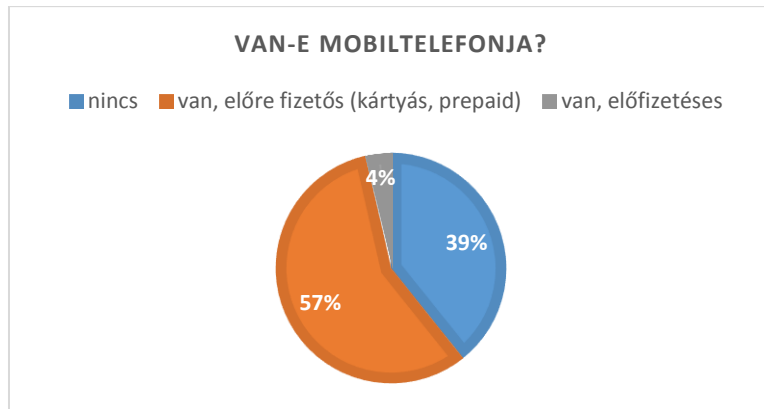
Munkát az ott élők elsősorban rokonokon, ismerősökön keresztül keresnek, illetve a munkaügyi kirendeltségeken, valamint az Egyesület segítségével.

Honnan tájékozódik	N	%
Munkaügyi Központ	30	57,7
Újság, tv	14	26,9
Rokonok, ismerősök	34	65,4
Bagázs Egyesület	27	51,9
Polgármesteri Hivatal	10	19,2
Családsegítő Szolgálat	24	46,2
egyéb	6	11,5

13. tábla: Milyen forrásból jut információhoz álláskereséshez?

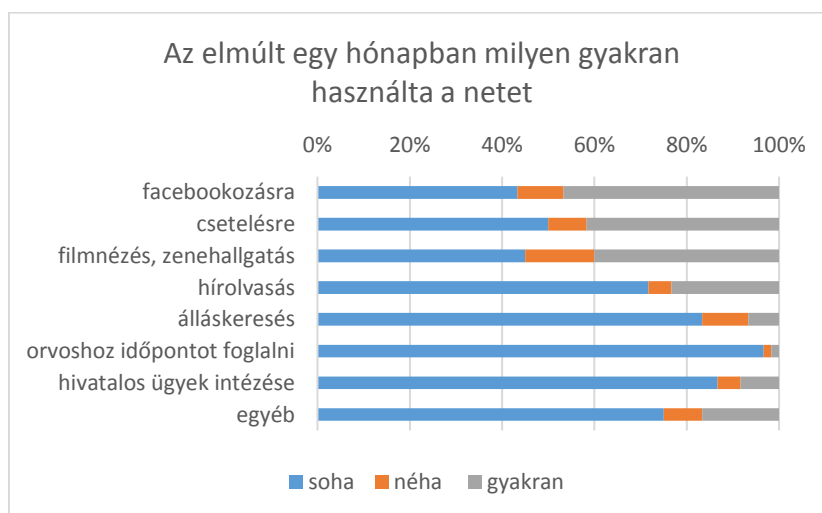
Digitális hozzáférés

A telepen élő felnőttek közel fele fér hozzá, használ digitális eszközöket: a háztartások 37%-ában van számítógép, az ott élők több mint 60%-ának van mobiltelefonja és a felnőttek közel 40%-a internetet is használ a mindennapokban.

14. tábla: Van-e mobiltelefonja?

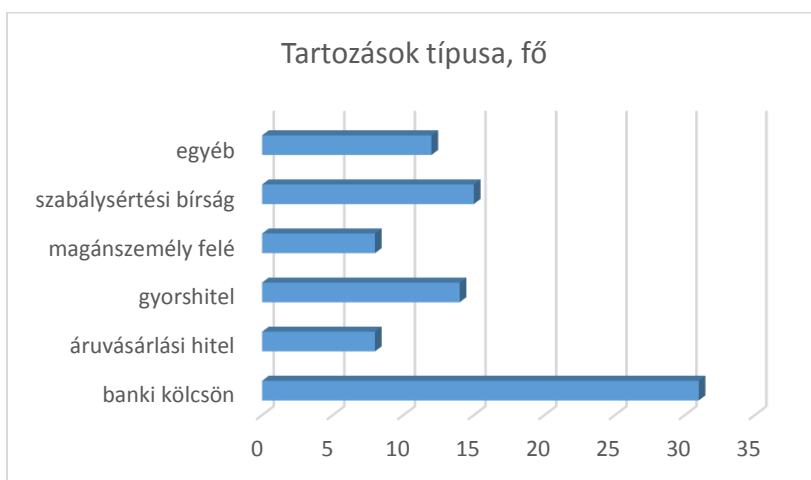
Internetet elsősorban mobiltelefonon használnak a megkérdezettek. Email-t 18 személy használ, a legnépszerűbb alkalmazások pedig a Facebook és az üzenetküldők. Hivatalos ügyek intézésére, vagy álláskeresésre viszonylag kevesen használták az internetet.

15. tábla: Internethasználat

Személyes tartozások, legális életvitel

A telepen élők nagyon magas arányban, a megkérdezettek közel harmada, vettek fel banki kölcsönt, sokan, összesen 15 fő szabálysértési bírsággal is tartozik. A tartozások pontos összegét a banki kölcsönrel rendelkezők tudták legkevésbé megadni. A pénzügyi tudatosságot jelzi ebben az esetben is, ahogy a közüzemi tartozások ügyében is, hogy azok, akik tisztában voltak a tartozások mértékével (banki kölcsön esetében 16 fő), ott a hitelezők felé a tartozásokat nagy arányban törlesztették: a banki kölcsönök ötödét, a gyorsHITELEKNEK pedig több mint a harmadát.

15. tábla: Tartozások típusa

	N	Minimum	Maximum	összesen	átlag
tartozás banki kölcsön (pl. személyi kölcsön)	16	20000	4000000	10 000 000	814 000
törlesztés: banki kölcsön (pl. személyi kölcsön)	10	20000	600000	2 124 000	212 000
tartozás: áruvásárlási hitel	3	54000	300000	414000	138 000
törlesztett: áruvásárlási hitel	0	0	0	-	-
tartozás: gyors hitel (például Provident)	9	30000	700 000	1 500 000	166 440
törlesztés: gyors hitel (például Provident)	4	15000	450000	585 000	146 000
tartozás: magánszemély felé	4	3000	90000	108 000	27 000
törlesztett: magánszemély felé	2	2000	30000	32 000	16 000
tartozás: szabálysértési bírság	8	25000	500 000	1 130 000	141 620
törlesztés: szabálysértési bírság	5	25000	75000	235 000	47 00

16. tábla: Személyes tartozások és törlesztések

Adatfelvételünkben felmértük a telepen élők között a bűncselekményt elkövetők arányát is. A megkérdezettek negyede követett már el bűncselekményt vagy vétséget életében. Az elmúlt fél évben rendőrségi ügye vádlottként 8 főnek volt.

Bagázs Egyesület

Adatfelvételünkben képet szeretnénk volna kapni arról is, hogy a telepen élők milyen egyesületi programokon vettek részt az elmúlt 5 évben. A megkérdezettek közel 40%-a adósságkezelési csoporton vett részt, magas azoknak az aránya, akik valamilyen önkéntes program (például Prezi nap) vagy közösségi alkalom keretében kapcsolódtak a szervezet munkájához, ezen túl a válaszadók több mint harmada mentorált is volt korábban.

Az elmúlt 5 évben összesen 48 háztartást értünk el programjainkkal.

Program részvétel	igen	%
mentorprogramon mentoráltként	36	32,1
mentorprogramon mentorként	13	11,6
gyerekeknek szervezett programokon	21	18,8
álláskereső csoporton	23	20,5
jogklinika	31	27,7
belföldi kirándulás	29	25,9
külföldi kirándulás	13	11,6
képzés	20	17,9
adósságkezelési csoport	43	38,4
önkéntes napok	45	40,2
hallasd a hangod csoport	19	17
női klub	24	21,4
állatos projektek	21	18,9
számítógépes oktatás	19	17
kiskert program	31	27,7
közösségi alkalom	41	36,6
más program	19	17

17. tábla: Részt vett-e az elmúlt 5 évben a BAGázs Közhasznú Egyesület adott programján

